

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 2

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ**

Частина 2

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)
3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онійко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 2. –
310 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; «Товарознавство та експертиза в митній справі»; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / Селіванова О. О. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 711 с.
3. The American Heritage Dictionary of the English Language URL: <https://www.ahdictionary.com/>
4. Oxford Learner's Dictionaries [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> – Назва з екрана.
5. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.ldoceonline.com/> – Назва з екрана.
6. Merriam-Webster Dictionary [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.merriam-webster.com/> – Назва з екрана.
7. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]. – URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> – Назва з екрана.

УДК 81'37:[811:111:33]

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОНТРАКТІВ І ДОГОВОРІВ

К. М. Нестеренко, магістр спеціальності Філологія освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

В. Л. Іщенко, к. філол. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті проаналізовано особливості мови контрактів і договорів, виявлено, і проаналізовано лексико-граматичні особливості перекладу контрактів і договорів. Зроблено висновки стосовно розв'язання певних перекладацьких проблем, пов'язаних із перекладом договорів. Практична цінність результатів дослідження полягає у можливості їх використання при перекладі певних текстів.

Ключові слова: договір, контракт, лексико-граматичні особливості перекладу, перекладацькі трансформації.

Abstract. The article analyzes the features of the language of contracts and agreements, identifies and analyzes the lexical and grammatical features of the translation of contracts and agreements. Conclusions are made regarding the solution of certain translation problems related to the translation of contracts. The practical value of the research results lies in the possibility of their use in the translation of certain texts.

Keywords: agreement, contract, lexical and grammatical features of translation, translation transformations.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства будь-яка галузь економіки характеризується наявністю міжнародного співробітництва. Варто відзначити, що ефективність такого співробітництва буде залежати від того, наскільки грамотно і професійно складена і перекладена документація, в тому числі контракти та договори. У зв'язку з цим укладачі цих документів потребують професійно виконаного перекладу договорів і контрактів, які представляють собою саму велику групу документів, що застосовується у всіх сферах економічного співробітництва.

Інтерес до проблеми складання і перекладу контрактів і договорів не випадковий. На даному етапі все більше людей стають залученими до світу ділових відносин. Контракт необхідний для успішної угоди. Він ілюструє серйозність договірних сторін і визначає їх обов'язки один перед одним. Таким чином, кожна стадія комерційної угоди повинна бути заснована на юридичній базі і оформлена за правилами офіційно-ділового стилю.

Проблема перекладу контрактів і договорів представляє собою важливе завдання, оскільки будь-яке ділове рішення між іноземними партнерами підтверджується за допомогою контрактів і угод. Письмова форма є гарантією того, що покупці і продавці, виробники та замовники, імпортери та експортери будуть взаємодіяти відповідно до певної ділової стратегії, а їх інтереси будуть враховані партнерами

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженням лексико-граматичних особливостей перекладу займалося чимало науковців. Вагомий внесок у розробку проблеми внесли Л. С. Бархударов, В. Е. Бреус, В. Н. Комісаров, В. В. Коптілов, Я. І. Рецкер, А. В. Федоров, які займались вивченням особливостей та проблем процесу перекладу загалом та особливо перекладу науково-технічної літератури. Проблема перекладу текстів економічного характеру присвячені роботи В. Калюжної [2], В. Карабана [3], К. Адамса [4], В. Іщенко [1] та інших науковців. Однак, незважаючи на це, дослідження лексико-грама-

тичні особливості перекладу контрактів і договорів залишається актуальним і на сьогоднішній день.

Формулювання мети. Метою нашого дослідження є опис особливостей перекладу офіційно-ділових документів (контрактів і договорів) з англійської мови на українську.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наші дні мова досліджується з точки зору її взаємодії з культурою, а тексти перекладу розглядаються в контексті культури приймаючої мови. З цієї точки зору переклад розглядається в якості посередника в процесі розуміння різних культур, у здійсненні контрактів і міжкультурному спілкуванні.

Переклад документів у галузі бізнесу та міжнародного співробітництва – один з найскладніших видів перекладу, оскільки він вимагає від перекладача ерудованості, обізнаності в теорії дискурсу, семантиці, значних фонових знань і професійних перекладацьких компетенцій. Переклад контрактів і договорів не може бути здійснений адекватно лише при наявності у перекладача знань у сферах права та економіки, і специфіки документообігу. Існує також потреба в знаннях у галузі бізнесу, лексикології та знаннях термінології вихідної мови та мови перекладу.

Мета документа, який написано в офіційно-діловому стилі, полягає в тому, щоб дійти чіткої згоди в питаннях політики, торгівлі, пропозиції послуг та ін. Будь-який документ має забезпечити абсолютну ясність суті питання, виразити головні умови, яких зобов'язуються дотримувати обидві сторони договору.

Функціональне призначення ділового тексту полягає в досягненні домовленості між двома і більше сторонами. Офіційно-ділова сфера спілкування, а також функціональна спрямованість ділового тексту багато в чому визначають його особливості.

Офіційно-діловий стиль обслуговує виключно офіційні та надзвичайно важливі сфери людських взаємин: відносини між державною владою та населенням, між країнами, між підприємствами, установами й організаціями, між особистістю та суспільством.

Мова контрактів і договорів повинна насамперед відповідати нормам загальнолітературного вжитку, тобто нормам сучасної української та англійської літературних мов, які безпосередньо не зв'язані з особливостями того чи іншого стилю, тих чи інших конкретних, вузькоспеціалізованих умов спілкування.

Лексико-граматичні особливості перекладу контрактів і договорів полягають перш за все в використанні термінів і професіоналізмів відповідно до тематики і змісту документа. Важливою складовою при перекладі контракту є застосування однакової термінології, змінення чисел, стандартні вирази або кліше. Широке використання кліше в мові договорів і контрактів можна визнати цілком правомірним явищем.

Більш того, мовні формули є юридично значущими компонентами тексту, без яких документ не має достатньої юридичної сили.

Контракти і договори представляють інтерес і з граматичної точки зору. Основна функція будь-якого контракту або договору полягає у визначенні взаємних прав і обов'язків сторін. У зв'язку з цим, серед граматичних особливостей перекладу договорів і контрактів насамперед були виділені способи вираження повинності, умови, широке застосування складних поширених речень.

Переклад контрактів і договорів має свої особливості, до яких відносяться особливості побудови речень, специфічна, часто термінологічна, лексика, наявність лексичних шаблонів. Важливо зберегти і синтаксичну структуру оригіналу тексту настільки, наскільки це можливо.

Проведене дослідження також показало, що для мови контрактів та договорів, найбільш характерним є використання функціональної заміни при перекладі присудка. Наприклад:

Members may be suspended from the exercise of the rights and privileges... – здійснення членських прав і привілеїв може бути призупинено...

При перекладі граматичних форм, що є характерними для основних пунктів договорів на українську мову, часто виникає

потреба у застосуванні граматичних трансформацій, різного роду змін граматичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу. Найбільш поширеними трансформаціями, які застосовуються при перекладі офіційних текстів є заміна частин мови і членів речення, додавання і опущення слів, зміна порядку слів, зміна структури речення (повністю або частково). Перераховані трансформації можуть застосовуватися як окремо, так, досить часто при перекладі одного і того ж речення можуть застосовуватися кілька трансформацій одночасно.

Висновки. Отже, в результаті дослідження особливостей перекладу контрактів і договорів можна зробити висновок, що найбільш поширеними трансформаціями, які застосовуються при перекладі офіційних текстів є зміна порядку слів, зміна структури речення (повністю або частково), заміну частин мови і членів речення, додавання і опущення слів.

Перспективний напрямок подальших філологічних розвідок вбачається в дослідженні особливостей перекладу англійських економічних термінів, які вживаються у текстах контрактів та договорів на українську мову.

Список використаних джерел

1. Іщенко В. Л. Особливості полікомпонентних економічних структурному, семантичному і перекладацькому аспектах / Іщенко В. Л., Горбуньова С. О. // Лінгвістика : зб. наук. пр. – № 1 (42) (2020) – Старобільськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2020 – С. 114–124.
2. Калюжна В. В. Стиль англомовних документів / В. В. Калюжна. – Київ : Наукова думка, 1982. – 88 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 564 с.
4. Adams K. Translating English Language Contracts // ITI Bulletin. – Milton Keynes : ITI Bulletin, 2004. – P. 17–19.